

נאצר

נשיא מצריים ניצב על הגדה המערבית של התעלה, כשהוא צופה לצד הישראלי. מה הוא רואה שם? בתמונה ניתן להבחין בסוגיית העפר המתמשכת ואורכה של כל הגדה היזרחית, היא הגדה הישראלית, המסתירה את הנעשה מאחוריה.

(המשך מעמוד 9)

מיכשול טבעי בפני התקפה מצרית. תפיסה זו אמרה, שבמיקרה שהצבא המצרי ינסה לחצות את התעלה, היא יוכה ויחוסל באמצעות כוחות-הגנה גיידים שמחזיק צה"ל בסיני. היו אלה המצרים שהביאו לשינוי התפיסה לגבי תעלת-סואץ. התקפות-הפתע הארטילריות שלהם, מישלוח אנשי-קומנדו סדירים לפעולות-חבלה בתוך קווי צה"ל, איומיהם המוגברים על צליחה קרובה של התעלה — כל אלה הוליכו למסקנה שצה"ל חייב לחזק ולהעמיק את היאחותו על גדת התעלה, בצורת הגנה קשוחה שתאפשר לחסל כל נסיון-פלישה מצרי בעודו באיבו.

שינוי זה בתפיסה הוליך את צה"ל ל-תיכנון קריהגנה לאורך 160 הק"מ של תעלת-סואץ — מיבצע שצה"ל לא עשה כמותו מעולם. צה"ל המציא דוקטרינות הגנה מקורית, מותאמת לדרישות המיוחדות של תעלת-סואץ, שהיא כולה פרי מחשבה והמצאה ישראלית, ואינה דומה לשום דוקטרינת-הגנה קיימת במחשבה הצבאית. מובן שמרטי דוקטרינה זו הם חסריים, אולם את אופיים גילה השבוע מפקד גייסות-השריון, האלוף אברהם (ברוך) אדן,

מצד אחד היתה זו משימה עצומה, שיחייבה משאבים ענקיים של כספים וכוח-אדם. מצד שני עמדה השאלה: כיצד יגיבו המצרים, כאשר תחל ישראל לבצע, ממש מתחת לאפס, מפעל בנייה גדול כזה?

עם ישראל ענה על החלק הראשון של הבעייה. הוא סיפק את הכסף ואת כוח-האדם — אורחי ברובו. את התשובה לשאלה הישנית נתנה פשיטת צה"ל על באגי חמאדי ועל גשרי הנילוס, שהייתה אב המצרים בהלם, חייבה אותם לארגן הגנה מרחבית

התמודד עם בעיות שלא ניצב בסניהן מ'עולם. היתה זו עבודת-גמלים שנמשכה 24 שעות ביממה, תוך גילויי מסירות והתנדבות מופלאים.

קציני הנדסה, שגויסו למילואים לחודש ימים, התנדבו להמשיך ורשרת עוד חודשיים, כדי להשלים את המלאכה. טרקטוריסטים ובאגריסטים אורחיים עבדו כשהם נמצאים כל הזמן על כוונות ה"קופים" המצריים — אותם צלפים וצופים היושבים על צמרות העצים ומגדלי-תצפית מיוחדים, שהוקמו בגדה המערבית. מאוחר יותר, כשהחלו המצרים לצלוף בעובדיהם, היו מיקרים ש-טרקטוריסטים נפגעו, פנו ונחששו, וחזרו מייד אל כלי עבודתם.

תופסים, אך

לא מבינים

במשך כחודשיים לא תפסו המצרים מה פשר הפעילות הקדחתנית המתנהלת מול עיניהם. חרמה לכך במקצת אותה סר-ללת עפר גבוהה, המתמשכת לאורך התעלה מפורסס-עדי עד פורט-תאופיק — סוללה שנוצרה מניקוי התעלה מחול במשך עשרות שנים.

כשהתחילו המצרים לתפוס מה עושה ישראל, הם לא הבינו מה שהם תופסים. הקמת קריבצורים יכולה להתפרש, כמו שהיא באמת, כהקמת קריהגנה. אולם בעיניו של האויב ממול היא יכולה להתפרש גם בצורה הפוכה: כל צבא העמד בפני מיבצע של צליחת מיכשול-מים, כמו התעלה, חייב

נות אחרים מאשר הקמת קריבצורים גדול-מימים כזה. המצרים תפסו פתאום שמה שעושה ישראל בתעלה לא נועד כדי לתת להם במתנה בזמן הקרוב.

מרגע שעובדה זו חדרה להכרתם, פתחו המצרים בנסיונות נואשים לסכל את ההתבצרות הישראלית. הם החלו בצליפה שיטתית לעבר העובדים ולעבר החיילים. צליפות אלה, שהיו מעשה של יום-יום בתעלה, גרמו לקורבנות יקרים. אולם חיילי צה"ל על הגדה תעלה נצרו נשקם.

ניתנה הוראה חמורה לא לפתוח באש ולא להיגרר אחרי שום פרובוקציה. הנפגעים והפגיעות-ללא-תגובה היו המחיר שישראל היתה חייבת לשלם כדי שניתן יהיה להשיג לים את בניית המערך ההגנתי הגדול.

שוב, היה זה שיקול-הדעת המוטעה של המצרים, שהיה בעוכריהם. הם פירשו את חוסר-התגובה של צה"ל כהסגנה, כחוסר יכולת להגיב, כסימן לחולשה.

בדיוק כמו שקרה בתקופת הכוונות ערב מלחמת ששת-הימים, כשחוסר מעש ישראלי נראה בעיני המצרים כפחדנות, כך גם הפעם נפלו המצרים במלכודת שטמנו לעצמם.

פגזים בתשעה

מיליון ל"א

אין ספק שמצב זה השפיע על המצרים — מאחרון הטוראים ועד עבד-אל-נאצר עצמו. זה הגביר את ביטחונם-העצמי העובדה שיכלו להסתובב וקופים וגלויים בגדה שלהם, כשהיילי צה"ל ממול מסתת

המצרים הבינו: לישראל אין כל כוונה לעזוב את התעלה בעתיד

רים כל הזמן כדי להימנע מפגיעות, הפיחה בחיילי מצריים תחושת-עלינות שלא היתה להם מזמן.

הצהרותיהם הרברבניות של דובר-ממשלת מצרים, מוחמד אל-זיאת, ושל עורך אל-אהרם חסנין הייכל, על חופש-הפעולה שנוטלת לעצמה מצרים; ועל כך שכל תיגבור כוחות צה"ל בסיני מתקבל עלידי מצרים כהפרת הפסקת-האש, נבעו ללא ספק מתחושה זו.

חיילי צה"ל נשכו בשיניהם והבליגו. הם ספרו את הימים. עד לתחילת חודש מרס השנה, נועד להיגמר השלב הראשון של קריהגנה החדש, שלב שדיו להבטיח חופש-פעולה לצה"ל בגדה המזרחית. השלבים שי-עוד נותרו הם מישניים, נועדו לשיפורים ולהגדלת הנוחיות בלבד.

כאשר הושלם השלב, שנועד להקניית לי-חיילי צה"ל בתעלה את הביטחון המירבי, הותר רסן ההבלגה.

בשלישי במרס ניתנה הרשות לחיילי צה"ל לאורך התעלה להשיב באש על התגרות של ירי מצד המצרים. הצלפים המצרים, כדרכם, המטירו את המגה היומית שלהם לעבר ה-עובדים. הפעם ענו להם הישראלים.

התגובה הבלתי-צפויה הפתיעה אותם. משוכנעים כי הישראלים איבדו את סבלנותם ונגררו לדירקרב שאין ביכולתם לעמוד בו, פתחו המצרים באש בכל כלי-הנשק שברשותם. הם הורידו לצד המזרחי ברד של פגזים. עוצמת-האש של חטש הדיביזיות הי-מצריות, והערכות לאורך התעלה, הופעלה כולה. הכמות של רבבות הפגזים שגורו עלתה לאיצר המצרי בשבוע אחד כ-9 מיליון ל"א.

כאן ציפתה להם הפתעה שנייה: עוצמת-האש הישראלית. באופן טבעי היא היתה קטנה מזו של המצרים, אך היא היתה מדויקת ועיעילה יותר. היא שיצפה מטרות לי-אורך כל התעלה, גילחה בצורה יסודית את המערך הקדמי של קריהגנה המצריים.

זה היה צריך להיות הרמוז למצרים, כי משהו השתנה ביחסיהם-הכוחות בין שתי הגדות. אבל המצרים לא היו רגישים לרמזים.

האונייה הפגועה

פרטי-אברהם שלייד העיר סואץ. בתמונה ניתן להבחין באונייה נפגעת בשבוע שעבר בחילופי האש הארטילריים לאורך התעלה.

להקים לעצמו בסיס-אש חזק בגדה שבידו, כדי לחפות על פעולת הצליחה. יש להניח כי המצרים פירשו כך מה שי-עושה ישראל. טעה שהם עצמם השתלבו מדברי עצמם, בהכריום כי שאלת צייתני-קרוב לוודאי, בהרדה שישראל עצמה זוממת לחצות את התעלה ולפלוש לעמק הנילוס. לעומת זאת הבינו המצרים כנראה, אם כי באיחור, דבר אחר: שמי שמבצע עבודת-ענק כזאת בסואץ, אין לו כל כוונה לעזוב את המקום בשנים הקרובות. חיי החיילים בצה"ל חשובים אומנם מכל — אבל כדי להגביר את ביטחונם אפשר למצוא פתור-

בעורף, והקפיאה את רבבות החיילים המצריים שעל התעלה למשך חודשיים. הלא זה נוצל עלידי צה"ל לפעולת-בינוי קדחתנית של מה שכונה כפי עיתוני-החזק "קו ברלב". שום חכמה כבלנית לא היתה מסוגלת לבצע את העבודה. לטול-לבונה דרש שלושה חודשים רק לפעולות אירגון לפני שיחל בעבודה. כך הפכה מיפקדת כוחות צה"ל בסיני, בפיקודו של ברן, לקבלן-הבניה הגדול ביותר במדינה. מאות עובדים אורחיים, הברות קבלניות פרטיות, עשרות כלי ציוד כיכאני כבד, גור-ייסו לעבוד במיפעל — בשכר, כאורחים. אליהם הצטרף חיל-ההנדסה של צה"ל, שי-

מי שהיה עד למינויו כמפקד השריון, מפקד כוחות צה"ל בסיני, והאחראי על הוצאתה של דוקטרינה זו מהכוח אל הפועל: "זהו שילוב של הגנה קשוחה המושתת על מער זים, ושל הגנה ניידת באמצעות כוחות שריון מוגברים, הנעים ממקום למקום בהתאם לצרכים".

עבודה

מול קופים

כאשר הובשה תוכנית הקשחת קריהגנה הישראלית, נותרה רק בעייה אחת: כיצד מבצעים את אותה תוכנית?